

Janneke Brinkman, botanisch schilderes

Populaire kunstenaars in een eeuwenoude traditie

Tuinagenda's bij de boekhandel, serviesgoed bij Blokker, je komt haar werk overal tegen. Janneke Brinkman, overbekend, succesvol, door sommigen beschouwd als 'broodschilderes'... Wellicht zullen weinigen er bij stilstaan dat botanisch schilderen een serieuze kunstvorm is met een eeuwenlange traditie.

TEKST: INGRID HENKEMANS

DE BEROEMDE SCHILDERES
Hildegard von Bingen ging haar voor en ook Jacob van Maerlant. Deze middeleeuwse auteurs hielden zich bezig met het (op rijm) beschrijven van de plantenwereld in zogenaamde herbaria. Het herbarium of herbarius stamt uit een combinatie van Arabische en middeleeuwse bronnen. Het zijn geïllustreerde 'kruidboeken' waarin planten worden beschreven en/of getekend. Deze kruidboeken zijn bedoeld als naslagwerk. Ieder die een bepaalde plant zoekt, kan door de precieze en gedetailleerde weergave van de plant meteen zien welk specimen hij voor zich heeft.

Stil geworden

In de Gouden Eeuw ontstond een welige handel in tulpen en uit die tijd stammen ook de bloemstillevens van kunstenaars als De Heem, Bosschaert, Van der Ast en Van Huysum. Tegenwoordig lijkt het op dit gebied van de bloemschilderkunst stil geworden te zijn. Maar dan vergeet je het werk van hedendaagse botanisch kunstenaars van wie Janneke Brinkman-Salentijn er een is. Hun werk kan als een voortzetting van

de traditie van de herbaria beschouwd worden. Ook Janneke Brinkman werkt heel nauwkeurig en gedetailleerd. Elk blaadje, de aanhechting van een knop aan een stengel, ieder detail wordt met de grootst mogelijke precisie nage tekend. Net als bij de herbaria van Hildegard von Bingen is in één oogopslag te zien om welke bloem het gaat. Het grote verschil is dat men de herbaria echt als naslagwerk gebruikte, terwijl het in het werk van Janneke gaat om de schoonheid van de van de

natuur en de esthetiek van het schilderij.

Leven met bloemen

Janneke Brinkman-Salentijn krijgt haar liefde voor bloemen en planten al vroeg mee. Haar vader is plantkundige en

„Met aquarelverf kan ik de teerheid, het fragiele, maar ook het 'waterige doorschijnende' van de bloem en zijn blaadjes weergeven.”

'Je moet voor dit werk heel geduldig en precies zijn'

haar moeder tuiniert graag. Janneke studeert biologie aan de VU en neemt later les in aquarelleren. „Ik was onder de indruk van de serene sfeer die in de aquarelklas heerste.” De keuze voor aquarelleren is niet toevallig. Op een aquarel kun je de teerheid, het fragiele, maar ook het 'waterige doorschijnende' van een bloem en zijn blaadjes tot in detail weergeven. Iets wat met olieverf veel moeilijker is.

Vlinders

„Waar het mij in mijn werk vooral om gaat, is de schoonheid van bloemen en planten te laten zien en ook om ze botanisch zo correct mogelijk weer te geven. Hoe is de aanhechting van de blaadjes aan de steel, welke vlinders horen bij een bepaalde bloem? Daarnaast is het mij te doen om het creëren van een aantrekkelijke compositie en probeer ik een harmonisch geheel te scheppen.”

Discipline

„Je moet voor dit werk heel geduldig en precies zijn. Gelukkig kan ik langdurig geconcentreerd werken. Ik geniet daarvan en vind het niet erg om lange dagen te maken.” Haar discipline is een belangrijke eigenschap die haar helpt het overzicht te bewaren. Janneke Brinkman krijgt een grote stroom aan-

vragen voor het illustreren van artikelen en columns. „Als ik maar van tevoren weet waar ik aan toe ben, kan ik het inplannen.”

De eerste klus

Inmiddels is het alweer jaren geleden dat haar werk voor het eerst de belangstelling wakte van Uitgeverij Kok in Kampen. Ze had destijds een tentoonstelling ingericht in hotel *Des Indes* in Den Haag en ontving daarna een brief van de uitgever met de vraag of ze een agenda, of eigenlijk een jaarboek, wilde maken. „Mijn man Elco vroeg zich toen af of het wel een goede zet was; ik had immers biologie gestudeerd. Was het niet zonde om daar niets meer mee te doen?” Tot op de dag van vandaag is Janneke Brinkman blij met de weg die ze toen ingeslagen is. Inmiddels heeft ze een indrukwekkend oeuvre opgebouwd.

'Naschilderen'

„In Nederland wordt botanisch schilderen niet zo op waarde geschat,” zegt Janneke Brinkman. „Dat is eigenlijk gek als je in ogenschouw neemt dat vrouwen als Judith Leijster en met name Anna Maria Sibylla Merian op dit gebied baanbrekend werk verricht hebben. Merian reisde al in de zeventiende eeuw de hele wereld over en deed botanisch onderzoek in Suriname. Zij was het die ontdekte dat rupsen eerst verpoppen en vervolgens vlinders worden. Voor die tijd dacht men dat vlinders en rupsen twee verschillende diersoorten waren.

Men beschouwt in Nederland het werk dat ik doe als het 'naschilderen van bloemen'. In een land als Engeland wordt totaal anders tegen botanisch schilderen aangekeken: er zijn onder andere botanische prijzen, genootschappen, boeken en tijdschriften. Maar sinds

'Ik vind het jammer dat botanisch schilderen in Nederland zo weinig op waarde wordt geschat'

Het werk van de 17e-eeuwse botanisch schilderes Anna Maria Sibylla Merian: destijds baanbrekend.

kort heeft Nederland zijn eigen vereniging van botanisch schilderen,” meldt zij enthousiast. (www.botanischkunstenaarsnederland.nl)

Wat ligt er in het verschiet? Janneke Brinkman zou graag een mooie overzichtstentoonstelling van haar werk willen maken en wellicht komt er ook nog een boek over haar leven en oeuvre uit. „Ik ben blij en dankbaar dat ik de kans heb gekregen werk te doen dat mij past. Werk dat valt te combineren met ons gezinsleven. Het is nooit mijn opzet geweest om te komen waar ik nu ben, maar ik heb wel ervaren dat als je probeert iets met je talenten te doen, de rest vanzelf komt!” ■

